

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom
„KOROŠKI SLOVENEK“
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Pol. in gosp. društvo
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List
za politiko, gospodarstvo
in prosveto

Izhaja vsako sredo.
Stane četrtletno: 1 šiling.
celoletno: 4 šilinge.
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25—
celoletno: Din. 100—
Pozamezna številka 10 grošev.

Leto VII.

Dunaj, 22. junija 1927.

Št. 25.

Na straži!

Po ljuti volilni borbi je nastalo premirje. Ni brezpomembno za našo obrano, če si oglemo orožje, ki je ostalo na bojnem polju, ker tudi v mirni dobi ostane previden vojak na straži. Orožje se v roku ene volilne dobe ne spremeni toliko, da bi ne moglo služiti v obrambo, kadar se je treba sprejeti.

Nemške stranke so izdale štiri različne letake slovenske vsebine za naše ljudstvo. Kaj letak more zaleči, se je videlo že ob plebiscitni dobi in se vidi pri vsakih volitvah. Einheitsliste je izdala, brezdvomno tiči za njej Heimattbund — dvoje letakov, od katerih je zlasti eden tako prebrisano izdelan, da se spozna komaj na končnem cilju — ko mora priznati stranko, za katero hoče agitirati. Govori v imenu Slovencev z namenom, da punta pristaše proti vodstvu: „Častilakomni možje med nami so sklenili, da Koroška slovenska stranka kot samostojna stranka stopi v volilni boj. Zadnja leta so pokazala, da naša dva poslanca nista ne v stanu in ne zmožna, da bi uspešno zastopala slovensko ljudstvo... Koroška slovenska stranka je čisto osamljena. S svojim nerazumljivim in za nas naravnost kvarnim postopanjem je izzvala samo nezadovoljnost v naših vrstah. Zdaj nam je postalo jasno, da nam more pomagati samo velika meščanska stranka... Obžalujemo, da do tega spoznanja še niso prišli možje, ki se smatrajo za naše poklicane voditelje.“ Kakšna častilakomnost se je prišla naših mož, to lahko vsak Slovenec sam presodi. Ni lahka stvar, zagovarjati pred navalom trdne skupne nasprotne fronte slovensko stališče in za tako stvar, ki ne nudi nobene gnotne koristi, se iz častilakomnosti pač nihče ne bi potegoval. Če je naša stranka osamljena, pač ni radi nas, ampak radi onih nemških strank, ki so se pridružile, da nočejo sodelovati z nami. Pri tem pa ne moremo govoriti o nezmožnosti naših poslancev, ampak edino o taktični potezi nemških strank, da bi na ta način odvzele naši stranki besedo. Koliko praktičnih uspehov manjšina more doseči, o tem pač nihče ne more dvomiti. Dokler je izročena na milost in nemilost večini in odločajo o vsem večinske stranke, dotlej je samoobsebi umevno, da manjšina ne more računati na one uspehe, ki jih hoče doseči. Moralčno so se dosegli ravno potom naše stranke uspehi v pritožni komisiji, ker bi brez naše stranke predmeti sploh ne prišli na dnevni red. Ako potem večina odloči, da se krivica ne popravi kljub pritožni komisiji, da se ne nastavi ljudje, ki so se proti vesti in proti pogodbam odslovili, da se pošiljajo še naprej Slovenci v nemške kraje in se na druge načine omejuje osebna svoboda nas Slovencev, vendar ne more biti temu kriva naša stranka, ampak le nemške stranke, ki manjšino v to silijo. Seveda more pomagati velika meščanska stranka, ako hoče, ali ker tega noče, zato imamo ravno svojo stranko, da si vsaj moralčno pravico zasiguramo in se borimo proti temu, kar ni v skladu z našim življenjem. To ne razume samo naše vodstvo, ampak to tiči v krvi naših volilcev, ki so se izrekli za stranko kljub vabljenim letakom in obljubam nasprotnih strank. In ker tiči v krvi, se ne bo dalo zatreti, ampak bo tlelo dalje, dokler ne bodo uvidele nemške stranke, da je bolje se pogajati z vodstvom ene stranke same kot nastavljeni vedno in vedno limanice, na katere bi se naj lovili posamezni glasovi in se stranka na ta način sama izčrpala.

Drugi slovenski letak nemških strank pobija socialdemokrate in nastopa za Einheitsliste. Apelira celo na zavednost Slovencev: „Ostanite zvesti tradicijam slovenskega ljudstva, ostanite zvesti naši veri! Socijalnim demokratom nobenega glasu! Naša želja je, da sodelujemo pri povzdigi naše zvezne države. Biti hočemo soodgovorni, zato pa hočemo imeti tudi zavest, da smo enakopravni avstrijski državljani, katerih želje je treba upoštevati.“ To lahko podčrtamo, in ako bi stranka, ki je to izdelala, v resnici držala in dala, ne da bi se bilo treba radi tega preleviti v Nemca, bi lahko šli z njo. Ali take obljube se dajejo samo tedaj, kadar se lovijo glasovi, ob drugih prilikah pa so pozabljene. Tedaj ne velja načelo narodnosti, ne načelo samozitja in jezikovne pripadnosti k drugemu jeziku! Bodi Nemec po prepričanju in imel boš enake pravice! Nemec pa pozna tedaj samo sebe in ker se noče uživati v vlogo Slovenca, zato nastopamo samostojno!

Tretji letak je izdal Landbund-Handels- und Gewerbebund. To je firma, ki nas pozna samo ob času volitev. Kadar se gre za to, da bi dobili v kmečkih strokovnih listih slovenske priloge ali slovenske govornike, tedaj gotovo ne pozna slovenskega jezika in Slovencev sploh. Izdelan je proti socialnim demokratom in Einheitslisti ter se spozna na prvi mah, da stoji za njem nemška stranka. Prilagodjen pa je slovenskemu čutu in naslovljen na kmete, ter prav dosti nevarno orožje za nerazsodno ljudstvo.

Naslednji letak pa je socialdemokratični, ki ima najslabšo slovenščino. Nastopa proti vsem strankam in povečuje lastno stranko. En stavek pa je značilen: „Kdo zahteva enake pravice za Slovence?“ Prav hvaležni bi bili vsakemu, ki jih zahteva, vendar jih mora zahtevati tako, da ostane volk sit in ovca cela. S tem pa, da se odjedajo glasovi naši stranki, se misli škodovati naši moči in našim zahtevam. Ako nimamo lastnega kadra, je gotovo, da bi se tudi iz ust te stranke ne slišali glasovi o slovenstvu in o pravicah za Slovence. Nemško mišljenje in nemški nacionalizem je še prevelik.

Ostanite zvesti tradicijam slovenskega ljudstva, ostanite zvesti naši veri! To si zapomnimo in ohranimo si doto za nadaljne boje, ki bodo nedvomno zopet prišli pri prihodnjih volitvah. Vedno mislimo na to, da so vse nemške stranke pripravljene na to, da si razdelijo našo dedščino med seboj. Vsaki stranki nekaj glasov, tako si mislijo, in lahko bomo rekli, da je koroško manjšinsko vprašanje rešeno za večno. Vsaki nemški stranki nekaj slovenskih glasov, in molčali bodo Slovenci, ker ne bodo v nemških strankah imeli moči, se oglašati. Tako izgleda nemška ideja, da se naj priključimo nemškim strankam, češ, da bi one nas bolje zastopale. Mrtvaški duh, ki se širi, pa mora nas od tega odbijati.

Prosvetni dan kmeškega ljudstva v Šmihelu na binškošni ponedeljek.

Brez velike reklame in podrobne agitacije se je zbralo na binškošni ponedeljek, na vabilo Slov. kršč. socialne zveze za Koroško, na stotine slovenskega kmeškega ljudstva na svoj Prosvetni dan v prijaznem Šmihelu, da obnovi v svojih srcih ljubezen do domače grude in

kmeškega doma in se tudi z nova ogreje za stare ideale, ki jih je baš kmeški dom ohranil: vero naših očetov, slovensko govorico in našo domačo zdravo poštenost. Nebo je bilo milo. Na binškošno nedeljo je dalo dosti dežja, v ponedeljek pa lep dan. Ob devetih je bila v šmihelski župni cerkvi božja služba. Po božji službi pa se je zbrala množica slovenskega kmeškega ljudstva pred okusno ovenčanim Šercerjevem kozolcem, da čuje predgovor bivšega poslanca Poljanca. G. Gregorčič je v krepkem, jedrnatem govoru dokazal, da je kmeški stan temelj naroda in države. S silno pozornostjo so ljudje poslušali njegova izvajanja, ki jih je dobro podprl z dokazi iz zgodovine. Navedel je, da je kmeško ljudstvo tisti rezervoar, iz katerega črpajo vsi drugi, posebno pa mesta sveže in zdrave življenske sile. Mesta bi brez pritoka z dežele kmalo izumrla. Kmet je v svojem jedru in bistvu zdrav, ker je tudi način njegovega življenja naraven in pristen. V mestih degeneracija in izumiranje, na kmetih zdravje in svežost. V mestih smrt, na kmetih življenje. Pa je kmeški stan tudi težaven. Izkoriščajo ga in se igrajo z njim. Treba je energije in vztrajnosti, da vztraja na svoji domačiji in mnogo ljubezni, ker le iz ljubezni izvira požrtvovalnost. Trden kmeški stan je tudi skala, na kateri je sezidan obstoj slovenskega krščanskega ljudstva na Koroškem. Že Gregorčič pravi: Kar mož nebesa so poslala, da večnih nas otmo grobov, vse mati kmeška je zibala, iz kmeških so izšli domov. Kmeško ljudstvo hoče ohraniti tradicijo, v katerih so živeli predniki, hoče ostaniti slovensko in krščansko. Bil je lep prizor, ko je slovensko kmeško ljudstvo, ta lepi pomladanski dan, zunaj v prosti naravi, obdano od domačih njiv in travnikov in šumečih gozdov, v bližini stare, sive Pece poslušalo svojega govornika in sklenilo njegove besede ohraniti v spominu.

Na to so se vršila ločena zborovanja, in sicer za moške v Šercerjevem kozolcu in za žene in dekleta v Šercerjevi dvorani. Moškimi je govoril g. Vošpernik, kmet iz Podravelj, izkušen delavec na gospodarskem in kulturnem polju koroških Slovencev, ki je obdelal temo: Kaj zahteva današnji čas od kmeta. V dolgem, dobro premišljenem govoru je izkušeni mož povedal marsikatero uvaževanja vredno stvar. Posebno je naglašal potrebo zadružništva, potrebo strokovne izobrazbe, naštel nekatere važne panoge kmetijstva, kakor sadjarstvo itd., prav posebno pa je povdarjal nujnost stanovske organizacije. Po govoru se je razvila živahna debata in uspeh je bil, da se je sklenilo ustanoviti Kmeško zvezo in da se naj priredi tudi v Rožeku enak kmeški dan. Ženam in dekletom sta govorili gdč. Stih iz Št. Janža in Preitnekarjeva iz Vogrč. Obe sta povedali mnogo važnega in koristnega, kar se tiče žensk, deklet in gospodinjstva. Tako je bil dopoldanski resni del Prosvetnega dneva končan.

Popoldne se je vršila v Šercerjevem kozolcu ljudska veselica. Ko so ljudje slišali, da bodo globaški igralci igrali „Miklovo Zalo“, so sklenili, igro, katere prizorišče je na koroških domačih tleh, si ogledati. In so tudi prišli. Videlo se je, kako privlačno silo ima domača prireditelj. Bil pa je tudi vredno priti. Najprej je bila prilika slišati g. poslanca Starca, ki je v lepih besedah orisal lepoto življenja na kmetih, ki se ne da primerjati z enoličnim, duhamorečim življenjem delavca v mestu ali tovarni. Mnogo užitek je nudil pod vodstvom šmihelskega g. organista nastop pevskega zbora,

Schichtovo

terpentinovo - milo

s svojimi 7 odlikami

1. odlika: Terpentin v milu. Terpentin odpravi lahko in temeljito vsako nesnago, posebno pa madeže, znoj, saje i. t. d.

1. Terpentin v milu. 2. Velik in priročen kos. 3. Prijeten duh.
4. Slike iz pravljic za izrezati. 5. Milo je v zavitku. 6. Svetla barva.
7. Schichtova pošta zastoj.

mo naših blagovestnikov, ki sta prižgala Slovanom luč sv. vere. Ravno z domačim jezikom sta pridobila slovanske rodove za katoliško cerkev. — Tudi obhaja naše društvo letos 15-letnico svojega obstoja. Naša dožnost je, da se tudi na mladinski dan spomnimo onih, ki so s svojim poržrtvovalnim delom med nami orali ledino na njivi prosvete ter bili začetni kopači, kjer danes že lepo žito poganja v klasje. Dal Bog, da bi isto tudi dozorelo in obrodilo stoteren sad. — Torej mladina naša! Vse le za tebe in tvoj blagor. Dvigni se in vdeleži se polnoštevilo prireditev svojega dneva. — Spored: Zjutraj ob 6. uri sv. maša, pri kateri se vsi člani društva vabijo, da pristopijo skupno k sv. obhajilu. Ob 9. uri druga sv. maša s primernim cerkvenim govorom. Popoldne pred Pomočevo gostilno na prostem govori, deklamacije, petje in igra „Roza Jeladvorska“.

Iz Podjunske doline. Binkoštno nedeljo smo bili slučajno v Dobrli vasi, kjer se je popoldne v Društvenem domu dajala podučljiva in pretresljiva igra „Pozna pomlad“. Igralci, posebno glavne osebe so izvršili svoje vloge jako dobro, vsi pa znali svoje besedilo izvrstno, kar bi igralcem drugod zelo priporočal. Naravnost je nas očaral nastop logarjevega v osebi Hojnikovega sina Štefana iz Mokrij, ki bi bil kinč vsakega mestnega odra; igra, izgovarjava, izraz obraza, kretnje itd., vse prvovrstno. Škoda, da je bil vsled deževnega vremena obisk manj dober. Tudi pevski moški zbor (11 mož) je med dejanji izvrstno prepeval. Izrazila se je želja, da bi se igra ponovila in smo prepričani, da bi o lepem vremenu bila prostorna dvorana polna. Marsikateri bi rad šel še enkrat gledat nekatere prav pretresljive prizore te igre.

GOSPODARSKI VESTNIK

Zaostale davke pobira Landesabgabeamt. Na podlagi pogodbe med deželno vlado in finančnim ravnateljstvom pobira v bodoče deželna davkarja (Landesabgabeamt), ki že od leta 1926 pobira zemljiški in hišni davek, tudi zaostale davke iz prejšnjih let. V bodoče se naj torej tudi ti zneski pošiljajo na pošto-hranilnični račun št. 37.715/1 deželne blagajne. Pozive za vplačevanje zaostalih davkov dostavlja Landesabgabeamt posameznim strankam. Pri takošnjem vplačilu se bodo priznale ugodnosti pri zamudnih obrestih.

Ljubljanski velesejem. Od 2. do 11. julija se vrši letošnji ljubljanski velesejem. Skupaj bo letos okoli 700 razstavlencev, v prvi vrsti seveda domačih. Dobro bo zastopana nemška industrija, ki bo razstavila zlasti stroje za obdelovanje lesa. Posebno dobro bodo zastopane skupine: poljedelski stroji in avtomobili ter pohištvo, manj tekstilna industrija, ki pa se dobro razvija. Aeroklub bo razstavil modele aeroplanov. Sejmu bo priključena tudi umetniška razstava. Vsi, ki so že videli v prejšnjih letih velesejem, so ga hvalili; tudi letos ga bodo. Le-

gitimacije se dobe tudi v upravi „Koroškega Slovanca“, Celovec, Viktringerring 26. Upravičujejo do večkratnega prostega vstopa na razstavni prostor ter na četrtinsko znižanje železnice na avstrijski progi in polovično vožnjo na jugoslovanskih železnicah. Vožnja se lahko nastopi 28. junija in se mora končati 11. julija.

Železna Kapla. (Gospodarski shod.) Dne 26. junija se vrši shod kmečke podružnice za Belo in Železno Kaplo v prostorih g. Domnika ob 10. uri. Govorniki pridejo iz Celovca. Govori se o važnih kmečkih zadevah.

Borza. Dunaj, 20. junija 1927. Amerik. 7,0775; jugoslov. 0,1247; francos. 0,2778; nemški 1,679; čehoslov. 0,2101; švic. 1,3647; ital. 0,3968 šilingov.

RAZNE VESTI

Drobne vesti. V Fojani pri Gorici je umrl tamošnji vikar Ivan Spitzer, rodom Korošec iz Damč. Rojen je bil leta 1869 in je služboval na Tirolskem in Goriškem. — Največji list v Evropi je angleški „Daily Mail“, ki proda dnevno čez 2 milijona izvodov na 24 straneh. — Univerziteteta v Inomostu je slavila 200letnico svojega obstoja. — V bližini Krakova je eksplodiralo 40.000 kg ekrazita. Več poslopij je bilo uničenih in nad 300 oseb ranjenih. — Na Dunaju je prišlo do velikih pretepov med nacionalnimi in soc. demokratičnimi visokošolci. Bilo je več ranjenih. Nekega profesorja je vsled razburjenosti zadela kap. Univerza je bila dalje časa zaprta in zavarovana s policaji. Akademiki so sedaj obljubili, da se izognejo kralavol in pouk se je zopet pričel. — Bavarski finančni minister dr. Krausneck je tako nesrečno spodrsnil na cestni električni železnici, da si je zlomil tilnik in umrl. — Marek se je pobotal z zavarovalnico. Dobi 170.000 šilingov odškodnine za zgubljeno nogo. — V Rusiji so obsodili 14 obtožencev radi špijonaže v korist Romunije na smrt. — Nemčija je morala razrušiti vse utrdbe na vzhodni meji. Francozi se hočejo o tem prepričati. — Zvezni predsednik dr. Hainisch je bil imenovan častnim doktorjem kmetijske visoke šole. — Skadersko jezero se misli osušiti, ker je to edina možnost za oskrbo Črne gore. Odobren je kredit 15 milijonov mark na račun reparacij.

Kaj je Joghurt? Nič drugega kot neke vrste kislega mleka, ki se je razširilo iz Bolgarske v naše kraje. Joghurt je boljše kot navadno kislo mleko, ki se ukisa potom divjih glivic ob vročih dneh poletja. Joghurt pa se umetno napravi. V apotekah ali drogrijah se kupijo Joghurtbacili. V prekuhano, še mlačno mleko se vržejo bacili, potem se temperatura zviša na okroglo 40 stopinj in pusti 3 ure. Potem se hitro shladi in mleko postavi na mrzlo, da se bakterije ne rodijo več. Mleko se precedi in je strnjeno kot kislo mleko. Bacili se samo enkrat nabavijo in se potem pridevajo mleku, ker se hitro množe.

Vabilo

redni letni občni zbor

„Južnokoroške gospodarske zadruge v Sinči vasi registrirane zadruge z omejeno zavezo“, ki se vrši dne 29. VI. 1927 ob 3. uri popoldne v združenem poslopiju v Sinči vasi.

DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo odbora o nastavitvi zlate začetne bilance s 1. I. 1927.
3. Odobritev zlate začetne bilance.
4. Poročilo in odobritev računskega zaključka za leto 1926.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti

NAČELSTVO.

Ako bi ob določenih uri občni zbor ne bil sklepčen, vrši se pol ure pozneje drugi občni zbor, jki je pri vsakem številu navzočih sklepčen.

83

Vabilo

redni letni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice za Suho na Koroškem, registrirane zadruge z neomejeno zavezo“, ki se vrši dne 29. VI. 1926 ob 3. uri popoldne v Zvabeku.

- DNEVNI RED: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. Pismeno poročilo odbora o nastavitvi zlate začetne bilance. 3. Odobritev zlate začetne bilance s 1. I. 1926. 4. Poročilo in odobritev računskega zaključka za leto 1926. 5. Razdelitev čistega dobička. 6. Volitev načelstva. 7. Volitev računskega pregledovalca. 8. Spremembepravil radi zlate bilance. 9. Slučajnosti.

Načelstvo.

82

Priporočam

olje za večno luč

v znani izvrstni la kvaliteti, garantirano najfinejše rafinirano, varno in mirno goreče, ne kadeče se; k temu pripadajoče senje, glažke, kadilo, oglje za kadičnice, cerkvene sveče, kropila itd. — **Franc Siebert**, trgovina in razpošiljalnica sveč, Stauderhaus Celovec. Svežnji se na željo dostavijo.

84

Brezhibni

blagovni ostanki po teži

najmanj 8 metrov dolgi, za vsako vrsto perila, tudi dvojno široki, tudi v obrisačah po 6½ šilinga za kilo t. j. daleč pod normalno ceno za meter.

Vzorci brezplačno.

Gebr. Reichart,

ustanovljeno 1890. Baumwollwaren - Fabrikation Dornbirn, Vorarlberg.

61